

Jónak mutatkozott

Mindig csak úgy gondolomformán csináltam a perecet. Mindig jó lett, ma is jó lett. Pedig úgy el vótam nehezedeve egész nap, annyira fáj a derekam, sehogyan se vótam.

A fiam szereti. Ha jól vagyok, megcsinálok neki akármit. Pedig kilencven elmúltam ám. A régiek közül, akikkel dógoztam, vagy éltem, jóformán egy sincs már. Én meg még itt vagyok. El köll majd mennem vérvételre, ha a fiam aszondja, akkor el köll. Beleteszlek az autóba, aszondja, csak vizsgáljanak meg. Odafigyel mindenre. De azt csodálom, hogy nem szól bele a saját fia dolgába. Mer az unokám nem úgy viselkedik azzal a lánnyal, ahogy köllene. Akinek udvarolgat. Az a lány meg nem mer neki visszabeszélni. Amit az unokám mond, annak úgy köll lenni, annak a lánynak nincs beleszólása. Múltkor egyszer kiment a türelemből, elmondta nekem az unokám. Nekem elmondja mindig. Hogy bús vót a lány. De igaz a vót, mondtam is az unokámnak. Sajnálom a lányt, mondtam neki.

Olyan ügyesen dolgozott, mikor itt vótak, a ház körül metszették a rózsafákat, sokat segített. Mégis sokszor fölhántolja neki az unokám, hogy eltartja őt. De hát... Mondtam neki, meglátod, egyszer majd nem gyün haza. És gyerek? Mikor lesz már? A lány igen akarná, de az unokám nem és nem. Kilencven elmúltam, és nincs még dédunokám. Nem szereti a lányt, az a baj. Pedig milyen egy jóra való asszonyka lenne.

Mi nyócan vótunk testvérek, én vagyok a hetedik a sorban. Aszondják, a hetedik vagy igen szerencsés, vagy igen szerencsétlen. Hát nekem semmi problémám nem vót senkivel. Se az anyósommal, se a férjemmel, mer az engem annyira szeretett, mindent megadott. Igen sok szép szava vót, gyere anyukám, te édesanyukám, így. Illendő vót. Elfogadtam olyannak, amilyen. Jó ember vót. Nem mondhatom, hogy nem.

A testvéreim, hát, hogyan mondjam el... A Bözsi tizenhét vót, mikor férjhő ment. De hogyan ment férjhő? Az apám aszondta, hozzá köll mennie. Aztán ez is vót. Két gyerekük lett. Hála Isten nem vót rossz ember a sógorom, elég szép is vót, csak beteges. Aztán meghalt. Bözsi küszködött, dógozott a fődeken. Két nagy ökörrel. Egy igen gazdag ember el akarta venni. Az apám nem engedte, aszondta, minek? Pedig a Bözsi elment vóna hozzá, olyan egy derék szép fiatal ember vót. Nem annyira fiatal, olyan ötven körül lehetett. Aztán az apám már beleegyezett, aszondta, nem törődik vele, akkor meg az ember anyja nem akarta. Mi lesz a két gyerekkel, fölneveli másét, meg ez, meg az. A Bözsinek vót egy idősebb agglegény is, istenem, mennyire akarta, de nem tudott férjhő menni, azt se engedték. Vót hat-hét hód föld, abba dógozott végig.

Vót a Katus, talán az vót a legszebb közülünk. Egy jó gazdag gyerek udvarolgatott neki, igen el is vette vóna, de annak is az anyja nem engedte. Mer a Katus

szegény lány vót, azér. Abba az időbe ez így vót. Hiába vót szép a Katus. Gyütt aztán egy derék ember, az végül elvette. De a Katus nem szerette, nem köllött neki. Leélték az életet, de hogyan? Válásra nem gondolhatott, hová ment vóna? Gyerek is vót. Már az is meghalt. El lett hamvasztva. Mostanában sokakat elhamvasztanak. Rendes ember vót a gyerek, sofőrködött, mindig nagy urakat hordozott autóval. Csak hát nem szerette a feleségét.

A Magdus tizennyóc évesen ment férjhö. Csinos vót ő is. Nem szerette az se az urát. Pedig az is egy olyan jó ember vót, imádtá a Magdust, de hiába imádtá, ha az nem szerette. Elvitték a háborúba, mikor a Magdus már terhes vót. Mikor megszületett a gyerek, már nem tudtuk megírni neki, pedig, jaj, alig várta, hogy legyen egy fia. Aztán valahogyan híre gyütt, hogy hazakerülnek a fogságbó a magyarok, aszondták, a sógorom is gyün haza. Csúnya dolog elmondani is, pedig igaz vót, hogy a Magdus kétségbeesett, hogy ha meggyün az ura, őneki nem köll. Végül nem gyütt meg, ott maradt a háborúba. A Magdus később férjhö mehetett vóna egy idősebb agglégényhö, igen akarta, aztán nem kerekedett abbó se semmi.

Ezek a lányok. Meg vót a négy fiú. Jaj, azok is...

A Laci vót a legfiatalabb. Meghalt ötvenhárom éves korában. Ráktya lett. Vót felesége, most halt meg az is nemrég. A gyerekének van egy céggye, jól megy neki. A Lacinak jóval idősebb vót a felesége, mint ő, de nem vótak jól, nem a felesége miatt, hanem a Laci miatt, mer nem becsülte meg a Laci a feleségét.

A Ferinek is annyira egy rendes asszonya vót, a Mari, csak hát a Feri... Hogyan mondjam el... A Mari megbetegedett, de még élt, mikor a Feri elszerette azt a valamilyen Ibolyát. A Mari egyszer annyira sírt, hogy látod, látod, mit csinál a Feri. Én megértem, aszondja, mer beteg vagyok. Kitették előlre a belét, ki vót helyezve. Mikor utoljára mentünk hozzá, készített valamit. Igen ügyes asszony vót. Csinálta a rengeteg tésztát, tarhonyát, mondom neki, mit csinálsz, lakodalomra készülsz? Arra, persze, arra, aszondja. Akkor már érezte, hogy meghal hamarosan.

A Feri gazember vót. Hajtotta a nőket, mindenkinek udvarolt a Mari közben. Aztán megjárta. Mikor a Mari meghalt, megesküdütt valakivel, csak aztán látta, hogy nem lesz jó a vége. Na, hogyan mondjam. Aszondta, evvel nem tud meglenni, mer utálatos. Olyan csúnyán mondta, hogy nem tud meglenni velem, mer ezt a világ összes kutyája se tudná kielégíteni, olyan nagyvérű. Maradt velem, de hajtotta tovább a nőket, egyik gyütt, másik ment. Jó állása vót, titokban vett egy kisebb lakást, oda vitte a babáit. Magas vót, szép fiatalember, az igaz.

A Misi meg, az is rendetlen vót. Szegény anyám hányszor elmondta, hogy hát hogyan tudnak ezek a gyerekek ilyenek lenni?... A Misinek lett két fia. De hogyan? Egyik a feleségétő, a másik egy másiktó. Mer elszeretett egy apácát. Mikor kivetkőztették az apácákat, összekapott közülük az egyik hétrosszebbel. A felesége beteg vót, de attól függetlenül nem köllött vóna szeretőket tartania. Nem vót annyira lerobbanva. Ilyen hülye testvéreim vótak.

Egy időben lett meg a két gyerek. Mikor meglátogatta anyámat a Misi, aszondja az édesnek, kettő csomagot készítsen. Akkor mondta meg a másik gyereket. Meg hogy egytájban születtek. Az iskolában derült ki. Mer a nevére vette a másik gyereket is, aztán a felesége érdeklődött, hogy lehet ugyanaz a neve két gyereknek. Úgy ugyanaz, hogy a keresztnévük is, mind a kettő Győző. Mit tehetett vóna a felesége? Semmit se. De ha csak az a hétrosszebb apáca lett vóna a Misinek is, jaj,

istenem. Ki tudja, mennyi vót, mi vót, hogyan vót. Asszem, valami Jutkánál halt meg. Jártam ott. Kis helyiségbe vótak szűken, vertem az ablakot, tudtam, hogy benn van a Misi. Igen nehezen mászott oda, mondtam, hoztam neked hízókacsát, jaj, aszondja, nincs kulcsom. Beteg vagyok, aszondja, bezárt a Jutka.

Az ablakon át beadtam a kacsát, egyszer csak gyün haza a Jutka, ő engedett be. Jó asszony vót az is, láttam. A Misi akkor már a sok ivástó beteg lett, vécére is alig tudott kijárni. Feküdt az ágyban, olyan piszkos vót minden, Jézusmária, nem mertem szóni. Milyen ember vót, aztán hová lett. Hova tud elsüledni egy ember. Mikor hazagyüttem, meséltem az uramnak, nem mondod, aszondja. De. Nemcsak mondom, igaz is, mer úgy vót.

Az Árpit még nem mondtam. Építkezésen dógozott, a felesége meg rendelőben. Az Árpi egyszer egyedül vót otthon, lefordult a székről, és meghalt. Nem szerette a feleségét, pedig milyen jó asszony vót. Csak pont akkor ment el otthonról, mikor nem köllött vóna.

A testvéreim gyerekei, meg azoknak a gyerekei mind szorgalmasak. A Misi egyik Győző fiának a fia, a Béluska elvált az első feleségétől, lett egy jóval idősebb másik neki. Lett két gyereke a másodiktó. De az egyik ferdeszemű lett. Olyan ferde vót a szeme, mint egy kínainak. Aztán a Béluska mégis a nevére vette. Vótak itt, a fehérnép végig simogatta. Vót egy aranyos kislánya is, az mennyire szerette az aptyát, ölelgette. A kínai összeállt most egy nővel, igen jó asszony. A lányának is van már vőlegénye, igen jó ember.

A kínai lebukott, mer autóval vitt nőket kurvamunkára. Igen okos gyerek, csak olyan kis alacsony, nem olyan, mint a Bélus. Bár nem értem, a Bélus felesége nem olyan vót, az lehetetlen szerintem, olyan jó asszony.

Búcsúkor, mikor még az anyám élt, összejártunk, mind, a testvérek.

Mind szerencsétlenek vótak. Mer nem szerették a párjukat. Okos gyerekeik lettek, csak bumburnyákok. Nem szerették a rokonságot, bújtak a többiek elől, ne kölljön találkozni. Az egyik aztán csak ideült beszélgetni. Nem szerette a feleségét. Hiába olyan szép kis asszony, nem köllött neki. Egy házban laktak, de nem vótak egyben. Beszéltem a nővel is, panaszkodott, hogy az urának minden előbbre való, mint ő.

Gyűnnek a szúnyogok, jól nézek ki, többet nem hagyom ezt az ajtót nyitva.

Na és vótam én, a nyócadik testvér, aki a hetedik a sorban.

Nem az én párom vót a világ szép embere. Nem vót csúnya se, de nem vót egy nem tudom én, mit tudom én milyen. De annak a jósága mindent megért. Szegény anyám nem szeretett itt lenni, de itt lakott egyszer két hétig, mindent megcsináltunk neki. De hiába, mégse érezte jól magát. Vágyott vissza az édes. Ketten hívták közülünk édesanyának, mink, többiek csak így, hogy édes. Hozta a pénzt, takarédba lehetett rakni, az uram tett hozzá titokban, hogy több legyen neki. Ilyen ember vót az uram. Megillette vóna, hogy szeressem. Ez vót. Jaj, istenem, de régen vót.

Nehezen szoktam ám meg itt. Nem vót mise vasárnaponként, csak kéthetente, igencsak hiányzott. Nem vót még itt a sűrű erdő, kiálltam a kert végibe, nézni a falumat. A szomszéd mondta az uramnak, Tóni szomszéd, az asszony megy ám hátra! Mentem is, hogy lássam a templomtornyot. Most nagy fák vannak már, idenőttek, már rég nem látszik a torony.

Nem vót rossz hozzám az uram, hiába is mondanám, mer talán ha rossz lett vóna, nem maradtam vóna meg. Még nem vót a férjem, csak már lehetett tudni, hogy lesz, mikor a Misi egyszer gyüött, hogy ne menjek hozzá a Tóniho. Gyere Pestre, aszondja, van ott egy nagypocakú ember. Egy ügyvéd. Azt akarta énnekem, milyen jó helyem lenne mellette, aszondja. De engem nem tudott rávenni. Pedig igen akarta. Meg más is. Tizenkilenc éves koromban, mikor koszorúslány vótam, annyira belémbotlott egy fiatalember, nem tudtam lerázni. Nem vót csúnya, táncoltunk, de aztán már annyira táncolt, meg toporgott közben, meg kiabált, hogy az anyja bűdösét, meg hejhej, meg ilyeneket. Hát én azt utáltam! Lakodalom után meg küldte a képeslapokat. Én soha egyet nem írtam vissza.

Vót egy másik is, oda meg elmentünk háztájnézóbe az apámmal meg az anyámmal. Annyira elbeszélgettek egymással, én meg csak kullogtam. Tudtam, hogy ide nem fogok gyünni. De később egy mise után csak gyüött utánam az az ember, nem akart elmaradni. Átmentem a szomszédba, be ne eressen senkit se, mondom a szomszédnak. Aztán mégis haza köllött mennem. Az apám aszondja, mit csúfoskods, mér nem csinálsz úgy, ahogyan köll, ahogyan mondom?

Elfutottam a hétrosszeb tudja, meddig. Aztán nem lett semmi. És aztán abba az évbe gyüött a férjem. Eleinte nem akartam, de annyira tudott hízelegni. Elmentünk a falu végéig, szépen tudott beszélni. Az apámnak meg az anyámnak is a kedvében járt. Mindig olyan vót. A testvére igen ivó vót, juj! Nem azt mondom, hogy ő nem, mer mikor motorfűrészes vót, munka után fogadtak pluszmunkát a hegyen, akkor igen beivott. Sáros vót az utca, nem vót lekövezve, aztán ahogyan hazagyüött, beleesett, befordult az árokba. Futok be, mondom az anyósomnak, menjen ki, ha akar, én hozzá nem nyúlok. Nem segítsem ki, annyira haragudtam rá. Nem vót kénytelen, mér ivott?

A Mama valahogyan kiségitette. Aztán aszondja nekem az uram, nem szégyelled magadat, más meglátta, hogy nem ségítesz. Mér ittál be, mondom, ki mondta, hogy igyál? Én tudtam ám haragudni. Ha nem beszélt vóna hozzám, talán sose szólalok meg. Ez vót a ronda tervem. Csúf terv vót. De ő nem tudta megállni, ha egy napig nem beszéltem vele, nem bírta. De megillette, mer mér esett el. Nem csak egyszer esett el. Mindig be vót ívva, a hegyről mikor gyüettek. Egyszer megbüntették ötezer forintra, akkor nem szóltam neki, megtörtént, hát megtörtént. Nem vót rossz ember.

Egyszer a fiunk rákiabált. Ha bemérged, kiabál ám. Nekiállt kiabálni, az aptya meg otthagya. Nem menek el hozzá többet, aszondja. Másik nap gondolkodott, mégis elmenek ám, aszondja, ségítek neki. Mondom, nem mész el, ha már mondd, hogy nem. De nem tudtam lebeszélni. Nem tudta megállni.

A fiam igen anyás vót. Iskola után mindig belegyüött az ölembe, egy darabig ott köllött tartani. Beszélgettem vele, mi hogyan vót. Most meg megvesz ám nekem összevissza mindent. Egy ideje nekiadom a nyugdíjat, mer sok pénzem elment. A szomszéd csinálta, a Vica. Ezerötszáz forintot hagytam az asztal szélén tegnap is, reggel nézem, hogy beletegyem a bukszába, hát nincs ott. Elmentem az istálló felé, az idő alatt szokott besurranni. A boltban is lopott kétszer, rajtfogták. Pálinkát lopott.

Bejárkál. Régen, még mikor az ura élt, együött loptak. Ségítettek krumplit szedni, de közbe dobálták át magukho a nagyobbakat. Mikor üstbe főztük a

krumplit az udvaron, abból is elvittek. Gabonát, mindent. A férje egyszer lopott valahonnan zsákban tápot nekünk is, de közbe a tízszeresét elvitte. Valamilyen ráktya lett, meghalt négy éve.

Kacifántos egy ember vót. A Vicát de sokszor megverte! A Vicának három testvérgye vót. Az anyját a négy gyerekkel elszerette egy ember az aptyuktó. De azt is lehetett hallani, hogy a Vica már a második embertő való. De hát aztán ki tudja? Ez az ember, a férje jaj, de csúnyán bánt a Vicával, a Vica mégse hagyta itt. Nem vót hová menjen. Hányszor futott szegény, mikor az ura kergette, meg valagba rugdosta, sokat szenvedett. Nem lehetett pedig abból az emberből kinézni. Rendes is tudott lenni. Mikor a férjem halódott, látta, hogy igen kivagyok. Mer nem mertem elaludni. Hajnalban idegyütt, hogy kicsit pihenjek, feküdjek le. Jónak mutatkozott, de annál nagyobb gazember vót. Ivott borzalmasan, aztán mikor hazagyütt a kocsmából, botokkal kergette a Vicát. Mikor beteg lett, a Vicának oda kellett adni neki a botot, meg odaállni közel hozzá, hogy verni tudja. Ez meg odaadta. És mégis, mikor csak tud, megy a temetőbe. Egyszer majdnem mondtam neki, a rosseb járkálna hozzá.

Mikor az uram nyugdíjba ment, aszondta, vegyünk a fiunknak lepedőket. Vegyél sokat, aszondja, hogy legyen nekik sok. De mér, kérdem. Csak hogy legyen nekik sok. Ilyen ember vót. Múltkor álmodtam róla. Szárt vágtam valahol, onnan gyüttem haza, körülnézek, ott üddögél igen búsan. Nézd meg, aszondja, kifestettem a szobádat. Ezt álmodtam. Olyan búsan üddögélt ott. Sokszor, mikor nyomorultul vagyok, beszélek hozzá. Te Tóni papa, nem látod, hogy nem tudok menni? Hát nem törődsz vele, hogy nem tudok járkálni? Mikor már beteg vót, aszondta, csak te ne légy beteg. Ilyen jó ember vót.

Egy évig halódott. Cukros vót, aztán más is, csúnya beteg lett. Nem tudta a vizeletét tartani, mosógépben mostam, de akkor is, az a szag tönkretett mindent. Nekem köllött mosni, megfüröszteni, de megillette, mer igen jó ember vót. Tönkremész, anyukám, pihengessél, édesanyukám, mondta nekem a Tóni papa, hát az a szép arcod hogyan fog kinézni? De nem törődtem vele, valakinek meg köllött gondozni, megillette. Míg halódott, az vót a legboldogabb évem.